

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

10. februar 2011

Bilag 2.

Høring af Forslag til vandplan, oktober 2010

Høringssvar fra Vandsamarbejde Sjælland A/ S og Københavns Kommune til vandplanens indhold om vandindvinding

Indledning

By- og Landskabsstyrelsen (nu Naturstyrelsen) har den 4. oktober 2010 sendt forslag til vandplanerne i 6 måneders offentlig høring. Vandsamarbejde Sjælland A/S¹ og Københavns Kommune indgiver hermed et fælles høringssvar til vandplanernes indhold om vandindvinding. Kommunerne i Vandsamarbejde Sjælland A/S og Københavns Kommune indsender også særskilt høringssvar til vandplanerne.

Vandsamarbejde Sjælland og Københavns Kommune (herefter benævnt VS og KK) indsendte også et fælles høringssvar i forbindelse med vandplanernes forhøring i foråret 2010. VS og KK vil gerne anerkende, at flere af vores indsigelser og bemærkninger fra forhøringen er blevet indarbejdet i det nuværende forslag til vandplaner.

VS og KK mener dog fortsat, at vandplanerne skaber alvorlig usikkerhed om, hvorvidt borgerne i hovedstadsområdet kan få det drikkevand, de har behov for.

Det fremgår af vandplanen, at der fortsat skal flyttes store mængder vandindvinding (29 til 84 mio. m³/år) på Sjælland for at sikre vandføringen i vandløbene, uden at det er nævnt, hvordan forsyningen med drikkevand skal sikres. Vandplanerne er endvidere formuleret uklart, og der er vanskeligt at fortolke, hvordan målsætninger og retningslinjer skal prioriteres, samt at finde sammenhæng mellem vandplanens plandel med indsatsprogram, redegørelsesdelen og administrationsgrundlaget. Det skaber alvorlig tvivl om, hvorvidt kommunerne kan administrere efter vandplanerne, så de kan give 30-årige indvindingstilladelser, som er nødvendige for at vandforsyningerne kan gennemføre de investeringer, der skal sikre drikkevandet til borgerne i hovedstadsområdet.

Vandsamarbejde Sjælland og Københavns Kommune har deltaget i "Arbejdsgruppen om vandindvinding i Hovedstadsregionen", som har været nedsat af Miljøministeriet i høringsperioden. Arbejdsgruppen har udarbejdet et arbejdsrapport, der præciserer, hvordan vandplanerne skal fortolkes på Sjælland. VS og KK har i forlængelse af kommentarerne til vandplanernes indhold også vurderet arbejdsrapportens indhold. Kommentarer til arbejdsgruppens arbejdsrapport er derfor indarbejdet som en del af VS' og KK's høringssvar.

¹ Vandsamarbejde Sjælland A/S er en sammenslutning af følgende 12 kommuner: Albertslund, Ballerup, Brøndby, Dragør, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Tåstrup, Ishøj, Rødovre og Vallensbæk.

Sammenfatning

VS' og KK's væsentligste indsigelser og bemærkninger til vandplanernes indhold om vandindvinding kan sammenfattes til:

- Retningslinje 38, hvor befolkningens almindelige vandforsyning er prioriteret højst, skal anvendes i de tilfælde, hvor der ikke er proportionalitet mellem indsatsen til at sikre vandføringen i vandløbet og gevinsten for miljøet. VS og KK anbefaler, at Miljøministeriet udarbejder en definition og retningslinjer for, hvornår vandplanens retningslinje 38 skal anvendes.
- Beskyttelse af grundvandet mod forurening er en vigtig forudsætning for, at vandplanens mål kan nås. VS og KK forventer, at det i den endelige udgave af vandplanerne fremgår, hvor grundvandsbeskyttelsen skal foregå, så kortlægningen og regionernes prioritering af oprydninger kan prioriteres til disse områder.
- Som administrationsgrundlag for kommunerne skal der i vandplanerne stilles krav om en obligatorisk udpegning af boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) efter Miljøministeriets vejledning.
- VS og KK mener ikke, at vandplanerne udgør et klart, entydigt og holdbart administrationsgrundlag. Det skaber tvivl om, hvorvidt kommunerne kan give de 30-årige indvindingstilladelser, som er nødvendige for at vandforsyningerne kan gennemføre de investeringer, der skal sikre drikkevandet til borgerne i hovedstadsområdet.
- Kravene til vandføringen i vandløbene skal være det eneste gældende krav i forhold til at opfylde delmålet om vandføringen i vandløbene. Disse krav skal tydeligt fremgå af vandplanens planafsnit.
- Vandplanerne bør angive en metode til at omsætte medianminimumsvandføringen til en håndterbar og operationel minimumsvandføring, som kan måles, og hvor det enkelt kan dokumenteres, at kravværdierne overholdes.
- Vandløbsoplande med krav til vandføringen på mere end 5 l/s, og hvor der er beregnet en forskel mellem kravet til medianminimumsvandføringen og den aktuelle vandføring på mindre end 1 l/s, skal udgå af vandplanerne som oplande, hvor der ikke er målopfyldelse. Usikkerheden på beregningerne er 2-5 l/s og således flere gange større end den beregnede forskel i vandføringen.
- VS og KK foreslår, at det kommer til at fremgå af vandplanerne, at kommunerne kan stille vilkår i indvindingstilladelserne om, at vandforsyninger med indvinding nær vandløbene skal iværksætte kompenserende tiltag for at sikre vandføringen. Det bør også fremgå, at de kompenserende tiltag først skal gennemføres, når vandløbet er prioriteret i vandplanen til målopfyldelse.
- VS og KK mener, at det hverken er økonomisk rimeligt eller realistisk at benytte virkemidlet med at flytte indvindingen på Sjælland. Omkostningerne til at flytte indvindingen er 5 gange højere end det næstdyreste virkemiddel, og det tager 8-23 år, inden en ny kildeplads er etableret.
- Vandføringen i vandløbene kan sikres ved brug af en række kompenserende virkemidler, og alle virkemidler skal sidestilles. Det skal

til enhver tid være de lokale forhold, der er bestemmende for, hvilke virkemidler der bedst og mest økonomisk opfylder kravene til vandføringen. Det er kommunerne, der i samarbejde med de berørte vandforsyningerne afgør, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes.

- Usikkerheden på tallene for reduktion af indvindingen og flytning af kildepladser skal fremgå af vandplanen. Tallene er beregnet med en grundvandsmodel, som førende eksperter konkluderer ikke kan anvendes til at beregne, hvor meget vand der kan indvindes i de enkelte delvandløbsoplande.
- Grundvandsmodellen kan benyttes til at beregne kravene til vandføringen i vandløbene i bilag 5a og til at fastlægge, hvilke vandforsyninger der skal bidrage til at opfylde kravene til vandføringen i vandløbene.
- VS og KK forventer, at de faktiske anlægs- og driftsudgifter til finansiering af vandplanens indsatser kan indregnes i forsyningens takster uden om de normale anlægs- og driftsudgifter, der er styret af prisloftet. Retningslinjerne for opkrævning af udgifterne til vandplanernes indsatser bør således koordineres mellem Miljøministeriet og Forsyningssekretariatet.

Retningslinjer – prioritering af vandressourcen

Der er i vandplanens retningslinje 38 angivet en prioritering af vandressourcen, hvoraf det fremgår:

I områder, hvor vandressourcen ikke er tilstrækkelig til at tilgodese alle behov for vandindvinding og alle behov for vand i vandløb, søer og vandafhængige terrestriske naturtyper, bør der som udgangspunkt prioriteres således:

- a. Befolkningens almindelige vandforsyning
- b. Opretholdelse af en miljømæssig acceptabel vandføring og vandstand i vandløb samt vandudskiftning og vandstand i søer og vandafhængige terrestriske naturtyper i overensstemmelse med vandplanens målsætninger
- c. Andre formål, der omfatter indvinding til mere vandforbrugende industrier og vanding.

Det fremgår imidlertid ikke af vandplanerne, hvornår og hvordan retningslinje 38 skal anvendes. I forslag til vandplaner arbejdes der udelukkende med at opstille løsningsforslag til at sikre, at kravene til vandføring i vandløbene bliver opfyldt.

For fortsat at kunne indvinde grundvand til at sikre hovedstadsområdet med drikkevand må det accepteres, at vandindvindingen påvirker omgivelserne og dermed også vandføringen i vandløbene. VS og KK mener derfor, at indvinding af grundvand til drikkevand i sidste ende har fortrin. Der skal være proportionalitet mellem den samfundsøkonomiske indsats for at sikre vandføringen i vandløbene og den gevinst, der er for miljøet. Det udpegede område omkring Storkøbenhavn skal – ikke mindst af hensyn til risikoen for bygninger og anlæg ved opstigende grundvand - fastholdes som et område, hvor der ikke skal ske ændringer i vandindvindingen som følge af vandplanerne.

VS og KK anbefaler, at der udarbejdes en definition af og retningslinjer for, hvornår prioriteringen i vandplanens retningslinje 38 skal benyttes. Denne definition skal tage udgangspunkt i, hvornår og hvordan det bliver sandsynliggjort, at der ikke er nok vand til at tilgodese alle behov, og om der er proportionalitet mellem udgifterne og gevinsten for vandløbet. Såfremt der ikke er proportionalitet, skal miljømålet til vandløbet (herunder krav til vandføringen) sættes til et niveau, som sikrer, at indsatsen for at nå miljømålet kan ske på en samfundsøkonomisk acceptabel måde.

I forslag til vandplan er retningslinje 37 a og b om udnyttelse af grundvandsressourcen og indvindings påvirkning af vandløb fastholdt fra forhøringsudgaven. VS og KK gjorde i forhøringssvaret indsigelser

mod disse to retningslinjer. Det skal igen bemærkes, at VS og KK ikke er enige i retningslinjerne og i måden at beregne den påvirkningsprocent på, som vandindvindingen må have på vandløbenes vandføring. Vores indsigelse fra forhøringsvaret fastholdes derfor.

Arbejdsgruppen om vandindvinding i Hovedstadsregionen har ligeledes drøftet prioriteringen af vand til drikkevand og er i deres arbejdsrapport nået frem til følgende grundlag for indsatsen i vandplanerne:

"Vandindvinding til drikkevandsformål har højeste prioritet."

"Da Vandindvinding til drikkevandsformål har højeste prioritet skal indvindingstilladelser, der ønskes nedroslet, meddeles som afviklingstilladelser over en årrække, hvis der er behov for det, således at indvinder sikres fornøden tid til at finde nye grundvandsressourcer."

"Flytning af indvindinger bør ikke anvendes, hvor det kun har lille effekt for vandløbets vandføring eller i Storkøbenhavn, hvor forslaget til vandplaner har udpeget et område med risiko for opstigende grundvand."

Arbejdsgruppens formuleringer er i overensstemmelse med VS og KK's holdninger, og VS og KK mener, at disse formuleringer tydeligt skal fremgå af de endelige vandplaner. VS og KK mener dog fortsat, at der er behov for klare retningslinjer for, hvornår prioriteringen anvendes under hensyntagen til økonomi og opfyldelse af krav til vandføringen.

Grundvandsbeskyttelse

Beskyttelse af grundvandet mod forurening er en vigtig forudsætning for, at vandplanernes mål kan nås. Det er umuligt at sikre det komplicerede samspil mellem vandindvindingen til hovedstadsområdet og vandføringen i vandløbene, hvis vandindvindingen trues af forurening, og det bliver nødvendigt at opgive større grundvandsressourcer af den grund.

I forslag til vandplan er grundvandsbeskyttelse ikke medtaget, men der er henvist til Regionens og kommunernes indsatsplaner. Vandplanerne er bindende for Regionens og kommunernes administration, og VS og KK mener derfor, at grundvandsbeskyttelse bør indgå som et vigtigt element i vandplanen.

I forslag til vandplaner er det nævnt, at grundvandsbeskyttelsen og den afgiftsfinansierede kortlægning af grundvandsressourcerne skal foregå i OSD-områder (Områder med særlige drikkevandsinteresser) og i indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse. Det er derfor afgørende, at både OSD-områder og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse fremgår af vandplanen, så både grundvandskortlægningen og regionernes oprydninger kan prioriteres til disse områder. VS og KK forventer derfor, at der i den endelige udgave af vandplanerne fremgår, hvor grundvandsbeskyttelsen skal foregå.

For at forhindre yderligere forurening af grundvandsmagasinerne er det afgørende, at kommunerne og vandforsyningerne i deres administration af fx arealanvendelse og ansøgninger om grundvandstruende anlæg, har et redskab til at forbyde aktiviteter, der kan forurene grundvandet. VS og KK mener derfor, at der i vandplanerne skal stilles krav om en obligatorisk udpegning af Boringsnære Beskyttelsesområder (BNBO) i forbindelse med indsatskortlægningen, så det sikres, at grundvandet til fremtidige drikkevandsformål beskyttes bedst muligt og efter de lokale forhold. Udpegningen af BNBO skal foregå efter Miljøministeriets vejledning nr. 2/2007 Boringsnære Beskyttelsesområder – BNBO. VS og KK mener, at den 25 meter sprøjtefrie beskyttelseszone, som Regeringen har foreslået, er utilstrækkelig til effektivt at beskytte grundvandet mod bl.a. pesticider. Det understreges af den seneste rapport om grundvandsovervågning fra GEUS, som viser, at der findes flere og flere pesticider i grundvandet, og at flere af de godkendte pesticider som fx Glyphosat og AMPA fra Roundup findes i stigende koncentrationer.

I arbejdsgruppens arbejdsrapport er formuleret følgende:

"En fortsat indsats i form af grundvandsbeskyttelse er en væsentlig forudsætning for forslaget til vandplanen, idet grundvandskvaliteten har en markant afledt effekt på tilgængeligheden af vandressourcer til drikkevandsformål."

VS og KK er enig i dette og mener, at det bør fremgå klart af vandplanerne.

Krav til vandføring i vandløbene

I forslag til vandplanerne er der som noget nyt stillet krav til vandføringen i vandløbene. Dette fremgår af vandplanens redegørelsesdel afsnit 2.4.4. og af det tekniske baggrundsnotat bilag 5A. Det er endvidere anført i afsnit 2.4.4., at opfyldelsen af miljømålene for vandløb sikres ved, at kravene til vandføringen gøres til det styrende element, samt at det ved meddelelse af indvindingstilladelser sikres, at de anvendte virkemidler medfører opfyldelse af kravene til vandføringen.

VS og KK er enig i, at kravene til medianminimumsvandføringen i vandløbene skal være det eneste gældende krav i forhold til at opfylde delmålet om vandføringen i vandløbene. Disse krav skal klart fremgå af vandplanens planlægning, da de er styrende for kommunernes administration. Det er ikke acceptabelt, at et så vigtigt styringselement kun er nævnt i redegørelsesdelen og i et bilag til det tekniske baggrundsnotat.

I arbejdsrapporten fra Arbejdsgruppen er følgende formuleret:

"Selvom vandplanen beskriver sammenhængen mellem opfyldelse af vandføringskrav og reduktion af indvinding, så er det styrende krav kravene til medianminimumsvandføringen i vandløbene og ikke reduktion i indvinding, da vandføringskravet kan opfyldes med anvendelse af flere forskellige virkemidler."

"En mere detaljeret model vil ikke kunne ændre på kravet til vandføringen i vandløbet i vandplanen, men kun på hvordan målet opnås."

Denne formulering er i overensstemmelse med VS og KK's holdning.

I tabel 2.3.13 i forslag til vandplan fremgår det, at der efter brug af kompenserende virkemidler fortsat skal flyttes ca. 29 mio. m³ indvinding på Sjælland. VS og KK undrer sig over, at der fortsat stilles krav til flytning af indvinding, når det udelukkende er vandføringen i vandløbene, der er styrende for at opfylde miljømålet. VS og KK er af den klare opfattelse, at det er helt op til den enkelte kommune i samarbejde med vandforsyningen at vælge det eller de virkemidler, der bedst teknisk og økonomisk kan opfylde kravene til vandføringen. Tallene med reduktion i indvindingen skal derfor udgå af vandplanen og erstattes med kravene til vandføringen og med oplysninger om, hvor meget vandføringen skal øges for at kunne leve op til målet.

Som nævnt er der i vandplanen sat krav til, at vandføringen i vandløbene skal overholde de beregnede krav til medianminimumsvandføringen. Medianminimumsværdien er defineret som den midterste værdi af de årlige minimumsvandføringer for en 10-30 årig periode. Det betyder, at den årlige aktuelle minimumsvandføring i vandløbene kan variere betydeligt fra medianminimumsvandføringen. Vandplanerne bør angive en metode til at omsætte medianminimumsvandføringen til en håndterbar og operationel minimumsvandføring, som kan måles, og hvor det enkelt kan dokumenteres, at kravværdierne overholdes. VS og KK mener ikke, at der kan stilles krav om, at medianminimumsvandføringen skal være overholdt hvert år, da der reelt så er tale om en skærpelse af kravet, da medianminimumsvandføringen de facto bliver et minimumskrav.

I bilag 5A i det tekniske baggrundsnotat til vandplanerne er der beregnet et krav til medianminimumsvandføringen i vandløbene og tilsvarende beregnet den aktuelle medianminimumsvandføring. Det er i teksten i det tekniske baggrundsnotat anført, at usikkerheden på beregningerne er på 2-5 l/s. For mange

af vandløbsoplandene er den beregnede forskel mellem kravværdien og den aktuelle værdi mindre end 1 l/s, og den manglende vandføring for at opfylde kravet ligger således klart inden for usikkerheden på beregningerne.

VS og KK mener derfor, at vandløbsoplande med en kravværdi over 5 l/s, og hvor der er beregnet en forskel mellem kravværdien og den aktuelle vandføring på mindre end 1 l/s, skal udgå af vandplanerne som oplande, hvor der ikke er målopfyldelse, og i stedet fremstå som områder, hvor der er behov for mere viden.

I arbejdsrapporten fra Arbejdsgruppen for vandindvinding i hovedstadsregionen (afsnit 5.1) er forskellen mellem kravværdien og den aktuelle vandføring sammenholdt med de klassifikationsgrænser og usikkerheder, som er anvendt i Alectias modelrapport. Det betyder, at der i arbejdsrapporten i større udstrækning end i høringsudgaven af vandplanerne er taget højde for usikkerhederne både for de store og de mindre vandføringer. VS og KK accepterer denne metode som grundlag for vandplanernes fastlæggelse af kravværdier til vandføringen.

Det er vigtigt for VS og KK, at vandplanerne giver kommunerne et klart og entydigt administrationsgrundlag, så kommunerne allerede i første vandplanperiode kan give de nødvendige 30-årige indvindingstilladelser. VS og KK foreslår derfor følgende retningslinje for, hvordan kommunerne kan stille vilkår om opfyldelse af kravene til vandføringen i vandløbene:

I de vandløbsoplande, hvor kravene til medianminimumsvandføringen ikke er opfyldt, kan kommunerne stille vilkår i indvindingstilladelserne om, at vandforsyninger med indvinding nær vandløbene skal iværksætte kompenserende tiltag for at opnå kravværdierne i bilag 5A. De kompenserende tiltag skal først gennemføres, når vandløbet er prioriteret i vandplanen og dermed skal opfylde miljømålet. Der kan ikke stilles vilkår til de øvrige forhold, der skal være opfyldt for at sikre målopfyldelse i forhold til faunaklassen i vandløbet.

Hvis et vandløb opfylder miljømålet til faunaklasse, eller hvis et vandløb opfylder kravet til medianminimumsvandføringen, kan der ikke stilles krav til vandforsyningerne om kompenserende tiltag for at sikre miljøtilstanden i vandløbet.

I arbejdsrapporten fra Arbejdsgruppen for vandindvinding i hovedstadsregionen er følgende formuleret:

"For vandløb, hvor der i vandplanerne er anvendt tidsmæssig udskydelse af målopfyldelse med hensyn til medianminimum, kan der i indvindingstilladelser, hvor der stilles krav om kompenserende foranstaltninger til sikring af de påvirkede vandløbs medianminimum, accepteres en tilsvarende udsættelse af tidspunktet for iværksættelse af disse foranstaltninger."

"Hvis et vandløb opfylder miljømålet til faunaklasse, eller hvis et vandløb opfylder kravet til medianminimumsvandføring kan der ikke på baggrund af vandplanen stilles krav til indsats for at øge vandføringen."

VS og KK er enige i disse formuleringer og accepterer, at de indgår i vandplanerne som det grundlag, kommunerne skal administrere efter.

Virkemidler skal sidestilles

Af forslag til vandplan fremgår det, at der indvindes 84 mio. m³ for meget vand på Sjælland, for at de opstillede krav til medianminimumsvandføringen kan opfyldes. For at opfylde kravene anvendes to virkemidler i vandplanen: flytning af vandindvinding og kompensationsudpumpning af grundvand til vandløbene.

For de vandløb, hvor der mangler mindre end 1 l/s for at opfylde kravene til vandføringen, foreslås det i vandplanen, at vandføringen sikres ved kompenserende udpumpning. Endvidere foreslås det, at der ikke

sker reduktion i indvindingen i det tætbebyggede storbyområde omkring København, da det kan have skadelige konsekvenser for bysamfundet som fx indtrængning af grundvand i huse, overbelastning af kloaksystemer mv. Dette fører frem til, at vandplanen estimerer, at der skal flyttes indvinding på 29 mio. m³/år på Sjælland, og at der skal etableres ca. 120 anlæg til kompenserende udpumpning, hvilket sikrer indvindingen af 55 mio. m³/år.

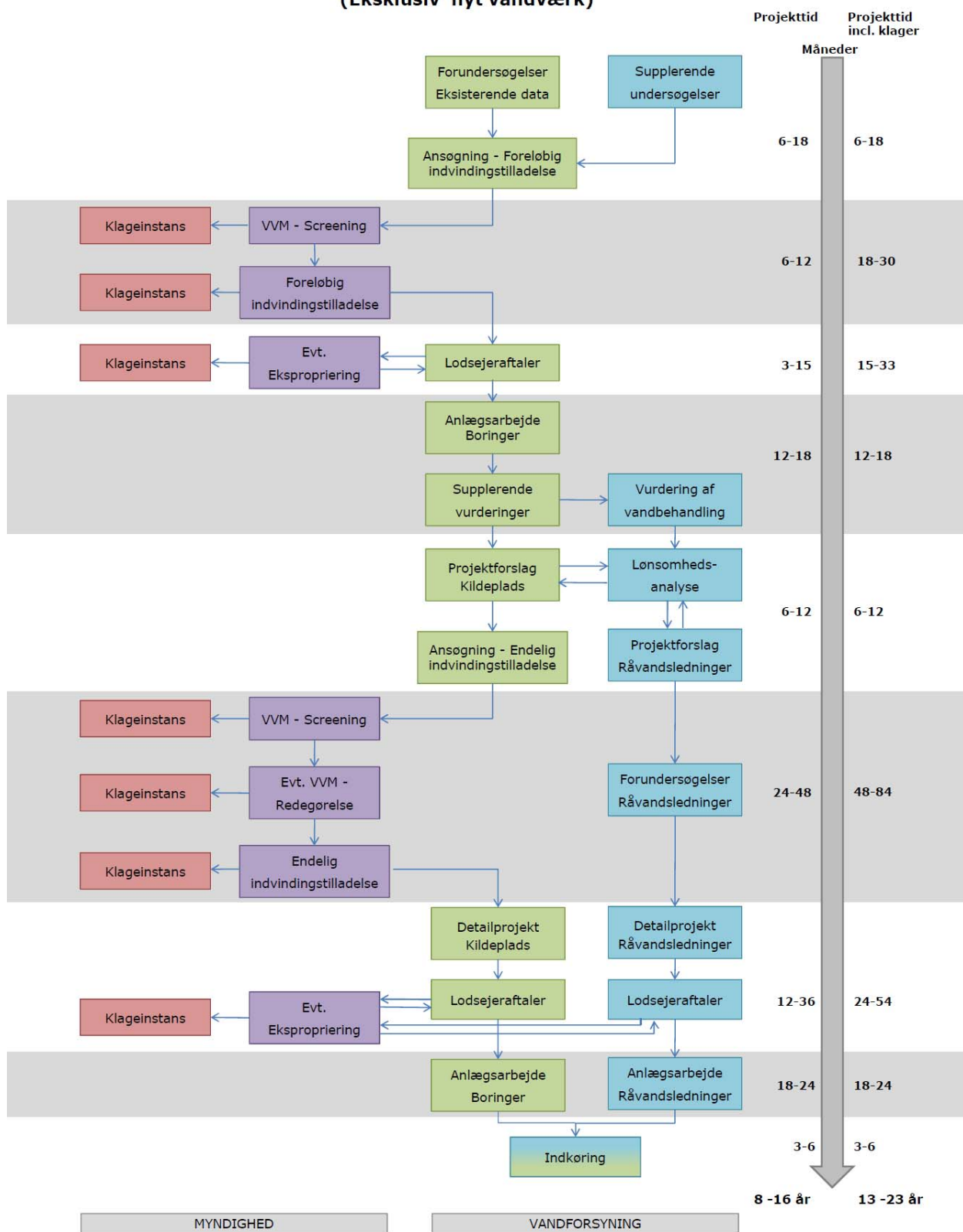
Flytning af vandindvinding er en kompliceret og omkostningsfyldt opgave på Sjælland. Vandplanernes økonomiske beregninger med 1 kr./m³ for at flytte vandindvinding er ikke retvisende for forholdene på Sjælland. Dels skal indvindingen flyttes mere end 10 km, som er forudsætningen i vandplanen, dels mangler der udgifter til forundersøgelser, arealerhvervelse, VVM-proces mv. Københavns Energi har beregnet, at det koster 2,58 kr/m³ at flytte en kildeplads 20 km. Omkostninger til flytning af kildepladser er vist i tabel 1 sammen med estimerede omkostninger til en række andre virkemidler, der kan sikre vandføringen i vandløbene.

Virkemiddel	Omkostning pr. m ³ i kr.
Flytning af kildeplads 10 km	1,56
Flytning af kildeplads 20 km	2,58
Grundvandsudpumpning	0,18
Overførsel af søvand	0,56
Etablering af vådområde 2- 8 ha.	0,02 - 0,09
Overpumpning af spildevand	0,78

Tabel 1 Omkostninger for forskellige virkemidler til at sikre vandføringen i vandløb

Som det fremgår af tabel 1, er det en meget dyr løsning at flytte vandindvinding i forhold til de øvrige virkemidler. Endvidere tager det mellem 8-23 år at gennemføre flytningen afhængig af, hvor mange delafgørelser der ankes til Natur- og Miljøklagenævnet. I figur 1 er vist et procesdiagram for sagsgangen og de mange aktiviteter, der skal gennemføres for at flytte indvindingen.

**PROCES- OG TIDSPLAN FOR ETABLERING AF KILDEPLADS
(Eksklusiv nyt vandværk)**

Figur 1 Proces og tidsplan for at etablere en ny kildeplads

På baggrund af de økonomiske beregninger og den lange tidsplan for at flytte indvindingen mener VS og KK, at det hverken er økonomisk rimeligt eller realistisk at benytte virkemidlet med at flytte indvindingen på Sjælland i vandplanerne.

I arbejdsgruppens arbejdsrapport er formuleret følgende:

"Den billigste måde at opnå tilstrækkeligt vand i vandløbene til at møde vandføringskravene i vandplanerne, er ved lokale løsninger, såsom opsparring af vand i vådområder eller udpumpning af grundvand. Virkemidler, der indebærer anlæg af rørledninger, er langt mere omkostningstunge." VS og KK er enige i denne betragtning og mener derfor som nævnt ovenfor, at virkemidler som flytning af indvinding ikke er økonomisk realistiske.

Det er derfor afgørende at vandføringen i vandløbene generelt sikres ved brug af andre virkemidler som fx:

- Neddroslingsaftaler på udvalgte kildepladser²
- Udpumpning af grundvand
- Udledning af rensset grundvand fra afværgeanlæg
- Opsparet vintervand i vådområder
- Opsparet regnvand fra urbane områder
- Overførsel af vand fra vandområder med overskud
- Udledning af rensset spildevand
- Vandløbsrestaurering og andre fysiske indgreb

VS og KK mener, at alle virkemidler til at opnå kravene til vandføringen i vandløbene skal sidestilles. Såfremt der i vandplanerne nævnes specifikke virkemidler, skal det klart fremgå af vandplanens tekst, at der er tale om eksempler udvalgt blandt mange mulige tiltag. Det gælder fx for vandplanens tabel 1.3.1 Indsatsprogram – supplerende foranstaltninger, hvor der udelukkende er angivet virkemidlerne flytning af indvinding og kompenserende udpumpningsanlæg. Det skal klart fremgå af vandplanen, at disse virkemidler udelukkende er valgt for at kunne beregne omkostningerne til gennemførelse af vandplanerne, og at tabellen ikke er et udtryk for, at det er disse to virkemidler, som kommunerne skal indarbejde i de kommunale handleplaner. Det skal altid være de lokale forhold, der er bestemmende for, hvilke virkemidler der bedst og mest økonomisk giver den krævede medianminimumsvandføring i vandløbet. Kommunerne afgør i samarbejde med de berørte vandforsyninger, hvilke kompenserende foranstaltninger, der skal sættes i værk.

I arbejdsrapporten fra arbejdsgruppen er følgende formuleret:

"Hvis der i et område meddeles tilladelse til større indvinding, end hvad der fremgår af vandplanerne som acceptabelt, bør der stilles vilkår om kompenserende foranstaltninger til sikring af de påvirkede vandløbs medianminimum. Alternativt skal tilladelser til indvinding neddrosls til et niveau, der vurderes ikke at være i konflikt med vandløbenes vandføringskrav". VS og KK er enig i den første sætning, men mener, at den sidste sætning er indeholdt i kompenserende foranstaltninger og at sætningen derfor skal slettes.

"Alle virkemidler til at opnå kravene til vandføringen i vandløbene kan tages i brug. Det er til enhver tid de lokale forhold, der er afgørende for valg af virkemidler." VS og KK er enig i denne formulering, såfremt det tilføjes, at valg af virkemidler også skal ske under hensyntagen til de samfundsøkonomiske forhold.

I vandplanens afsnit 2.4.4 (side 156 i forslag til vandplan for Køge Bugt) er det nævnt, at indirekte virkemidler som genslyngning og mindre grødeskæring ikke inddrages i vurderingen af afstrømningen. VS

² Ved normal drift indvindes fx 80 % af den tilladte mængde. Indvindingstilladelsen udnyttes kun 100 %, når der er nedbrud reparationer, forureninger o.l. på andre kildepladser, så vandforsyningen kun kan sikres ved at indvinde vandet på kildepladser med neddroslingsaftaler.

og KK er uenig i dette og mener, at de indirekte virkemidler kan have stor effekt i de vandløbsoplande, hvor vandføringen næsten opfylder kravene. De indirekte virkemidler tilbageholder vandet og udjævner vandføringen og øger vanddybden i vandløbene i forhold til en lige kanal.

I Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1022 af 25. august 2010 om "miljøkvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller hav" er angivet koncentrationskrav til en række stoffer. Et af stofferne er nikkel, hvor der er sat en grænseværdi på 3 µg/l for udledning til vandmiljøet. I Storkøbenhavn og i flere andre dele af Danmark findes der naturligt forhøjede koncentrationer af nikkel i grundvandet. Det kan således være vanskeligt både ved naturlig afstrømning til vandløbet og ved udpumpning af grundvand at overholde udledningskravet. VS og KK vil derfor anmode Miljøministeriet om at udarbejde retningslinjer for udledning af naturlige stoffer til vandløb, således at grundvand med et naturligt indhold af nikkel i bl.a. Storkøbenhavn kan bruges som kompenserende tiltag.

Anvendelse af grundvandsmodellen

Grundlaget for vandplanens vurdering af vandindvindingens påvirkning af vandføringen i vandløbene er fremkommet ved brug af DK grundvandsmodellen. VS og KK kan konstatere, at resultaterne fra brug af grundvandsmodellen i høringsudgaven er væsentlig forskellig fra resultaterne i forhøringsudgaven, men at det ikke fremgår af vandplanen, hvor modellen er blevet bedre eller regner mere korrekt.

Både Alectia, der har gennemført modelberegningerne og GEUS, der har udført et review af modellen og dens beregninger, konkluderer:

- Der er stor usikkerhed på modellens beregninger af sammenhængen mellem vandføring og vandindvinding, og modellens resultater er ikke særligt nøjagtige.
- Modellens resultater er ikke troværdige, og dens resultater kan derfor ikke anvendes direkte i forbindelse med indvindingstilladelser og andre dispositioner til at sikre en tilstrækkelig vandføring i vandløbene. Modellen er ikke et optimeringsværktøj, og der vil derfor eksistere flere alternative løsninger, som kan give samme grad af målopfyldelse, men med en lavere reduktion af indvindingen.

For at kommunerne kan administrere efter vandplanen, er det nødvendigt, at der er fastsat krav til vandføringen i vandløbene jf. bilag 5a i det tekniske baggrundsnotat, samt at det er muligt at udpege de vandforsyninger, som skal bidrage til at opfylde kravene til vandføringen. VS og KK anerkender derfor, at grundvandsmodellens resultater benyttes til disse to formål.

VS og KK er enig med Alectia og GEUS i, at grundvandsmodellen ikke kan benyttes til at beregne, hvor store mængder vand der kan indvindes i de enkelte delvandområde. VS og KK mener derfor, at tallene for reduktion af indvindingen skal udgå af vandplanen.

Det er både i vandplanen og i det tekniske baggrundsnotat anført, at grundvandsmodellen er det bedste værktøj, der er til rådighed i øjeblikket. VS og KK mener ikke, at det er et argument, der kan benyttes for at fastholde tallene for reduktion i indvindingen i vandplanerne. Hvis det tilgængelige værktøj ikke er anvendeligt til sit formål, skal det ikke benyttes som administrationsgrundlag for kommunerne, der skal give 30-årige indvindingstilladelser. Tallene for reduktion i indvindingen kan derfor ikke benyttes i administrationen af vandindvindingen i forbindelse med indvindingstilladelser.

I arbejdsrapporten fra arbejdsgruppen om vandindvinding i hovedstadsregionen er det formuleret:

"Modelberegningerne er et redskab for kommunerne i administrationen af nye vandindvindingstilladelser. Den nye DK-model kan anvendes af kommunerne som et screeningsværktøj til at vurdere effekten af grundvandsindvinding."

VS og KK er enig i dette. Det er dog vigtigt at præcisere, som nævnt ovenfor, at modellens resultater ikke kan benyttes til at angive, hvor meget vandindvindingen skal reduceres, men kun til at fastlægge kravene til vandføringen i vandløbene og til at udpege de vandforsyninger, der skal bidrage til at opnå vandføringskravene.

VS og KK er ligeledes enige i, at grundvandsmodellen kan benyttes som et screeningsværktøj, der kan påvise hvor på Sjælland, vandføringen i vandløbene er påvirket af vandindvinding. Grundvandsmodellerne kan imidlertid ikke erstatte virkeligheden, og det er derfor absolut nødvendigt, at der fremskaffes nye data gennem overvågning af sammenhængen mellem vandindvinding og vandføring i vandløbene.

I det tekniske baggrundsnotat er det vurderet, at det er muligt at flytte indvinding til andre delvandsoplønde, hvor grundvandsmodellen har beregnet, at der er overskud af vand. Det er dog ikke hverken i vandplanen eller i det tekniske baggrundsnotat angivet, hvilke delvandsoplønde indvindingen skal flyttes til, og om det er muligt at finde vand af en god kvalitet.

VS og KK mener, at det er uacceptabelt, at der ikke er medtaget viden om grundvandskvaliteten i de oplønde, hvor det hævdes, at der kan indvindes mere vand. Naturstyrelsen har ansvaret for at kortlægge grundvandsressourcen, og har dermed viden om grundvandskvaliteten til rådighed, således at det burde være en simpel opgave at vurdere, om vandkvaliteten i opløndene er egnet til drikkevandsproduktion. I mange af de oplønde, hvor indvindingen efter det tekniske baggrundsnotat kan flyttes til, har flere af de større vandforsyninger som Slagelse, Næstved og Kalundborg vanskeligt ved at finde grundvand af en god kvalitet.

Finansiering af indsatser

Indsatserne for at sikre medianminimumsvandføringen i vandløbene skal udføres og finansieres af forsyningsselskaberne. Det er derfor helt afgørende for VS og KK, at indsatserne kan defineres som service- og miljømål, så forsyningsselskaberne kan indregne både anløgs- og driftsudgifter til aktiviteter, der skal opfylde vandplanernes mål, uden om forsyningens normale anløgs- og driftsudgifter, der er styret af prisloftet og krav om effektivisering.

For at kunne beregne den årlige omkostning for vandplanens indsatsprogram har Miljøministeriet fastsat enhedsomkostninger for de forskellige virkemidler. De fastsatte enhedsomkostninger er gennemsnitlige og som nævnt ovenfor i afsnittet om virkemidler ikke retvisende for de indsatser, der skal gennemføres for at sikre vandindvindingen og vandføringen i vandløbene på Sjælland. VS og KK forventer derfor, at det er de faktiske og realistiske anløgs- og driftsudgifter betinget af de lokale forhold, der indgår i Forsyningssekretariatets fastsættelse af vandforsyningernes takster.

For at sikre at indsatserne i vandplanen gennemføres af forsyningerne, er det vigtigt, at retningslinjerne for opkrævning af udgifterne til vandplanerne koordineres mellem Miljøministeriet og Forsyningssekretariatet, så de faktiske udgifter kan indregnes i taksterne. I hovedstadsregionen betales taksterne typisk af forbrugere fordelt på flere kommuner, og derfor vil gennemsigtighed om beregninger af udgifter til kompenserende foranstaltninger være særligt vigtigt her.

For Vandsamarbejde Sjælland A/S:

Carsten Hansen
Direktør

For Københavns Kommune:

Hans Lunde
Områdechef, Center for Miljø